

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”**

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“СКЛАДАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ
ДОКУМЕНТІВ З КРИМІНАЛЬНИХ
СПРАВ”

*Затверджено вченою радою університету
(протокол № 6 від 28.01.2011 р.)*

Харків
2011

Програма навчальної дисципліни “Складання процесуальних документів з кримінальних справ” / уклад. А.Р. Туманянц. – Х.: Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2011. – 15 с.

У к л а д а ч А.Р. Туманянц

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 1 від 31.01.2011 р.)*

1. ВСТУП

Цільове призначення навчальної дисципліни “Складання процесуальних документів з кримінальних справ” полягає в поглибленому вивченні студентами вимог кримінально-процесуального закону щодо процесуальних документів, що складаються дізнавачем, слідчим, прокурором і суддею (судом) у досудовому і судовому провадженнях; проблем, що виникають при їх складанні, та в отриманні практичних навиків складання процесуальних документів у кримінальному судочинстві, які є важливою складовою в підготовці висококваліфікованого фахівця для роботи в правоохоронних органах.

У результаті вивчення даної дисципліни студенти повинні:

а) мати уявлення:

– про значення дотримання формальних вимог кримінально-процесуального закону в галузі кримінального судочинства для захисту прав і свобод людини і громадянина;

б) знати:

– поняття, значення, законодавчу регламентацію і типову структуру (форми) кримінально-процесуальних документів;

– види кримінально-процесуальних документів і вимоги, що пред’являються до них;

– вимоги до якості процесуальних документів, сформульовані у рішеннях Європейського суду з прав людини, правових позиціях Конституційного Суду України; постановях Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ;

– зміст, підстави винесення, порядок оформлення кримінально-процесуальних документів, що складаються на досудових і судових стадіях кримінального процесу;

– елементи професійної етики, зокрема культуру складання, оформлення процесуальних документів;

в) у м і т и:

– аналізувати і застосовувати вимоги норм закону до складання процесуальних документів у досудових та судових стадіях кримінального процесу;

– вільно оперувати поняттями і категоріями: процесуальний документ, його ознаки, структура та ін.

– складати основні процесуальні документи кримінально-процесуального провадження з урахуванням вимог, що пред'являються до них;

– логічно правильно викладати свою думку в рішеннях, що виносяться дізнавачем, слідчим, прокурором, суддею (судом) на досудових і в судових стадіях кримінального процесу;

г) в о л о д і т и н а в и к а м и:

– оформлення процесуальних документів, що складаються на досудових і судових стадіях кримінального процесу;

– знаходження помилок у кримінально-процесуальних документах.

2. З М І С Т

I. ПОНЯТТЯ, ЗНАЧЕННЯ, ВИДИ І КЛАСИФІКАЦІЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ. ВИМОГИ ЗАКОНУ ЩОДО НИХ

Поняття і значення процесуальної форми в українському кримінальному судочинстві.

Поняття процесуальних рішень у кримінальному судочинстві. Класифікація кримінально-процесуальних документів. Документи, в яких відображені та відтворені процесуальні рішення та їх характеристика: постанова, подання, обвинувальний висновок, ухвала, вирок суду. Документи, які засвідчують та фіксують хід і результати процесуальних дій посадових осіб та органів, які ведуть кримінальний процес (протоколи).

Вимоги, що пред'являються до кримінально-процесуальних документів. Наслідки недотримання цих вимог.

Культура процесуальних документів. Мова процесуального документа.

Структура кримінально-процесуальних актів.

II. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДОКУМЕНТИ У ДОСУДОВИХ СТАДІЯХ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

1. Процесуальні правила оформлення дій і рішень органу дізнання, слідчого, прокурора у стадії порушення кримінальної справи

Сутність і значення процесуальних актів стадії порушення кримінальної справи. Зміст процесуальних рішень, що приймаються на даній стадії.

Документи, які фіксують приводи для порушення кримінальної справи: протокол усної заяви про злочин; протокол явки з повинною.

Постанова про порушення кримінальної справи та

прийняття її до свого провадження. Вимоги, що пред'являються до форми та змісту рішення про порушення кримінальної справи. Загальні аспекти співвідношення постанови про порушення кримінальної справи із системою кримінально-процесуальних актів. Співвідношення постанови про порушення кримінальної справи з постановою про притягнення як обвинуваченого, обвинувальним висновком, вироком суду. Постанова про порушення кримінальної справи і доручення провадження досудового слідства декільком слідчим.

Постанова про відмову в порушенні кримінальної справи.

2. Процесуальні документи, які встановлюють процесуальний статус учасників процесу

Підстави та процесуальний порядок визнання особи потерпілим. Постанова про визнання особи потерпілим.

Підстави та порядок заявлення та оформлення цивільного позову. Зміст цивільного позову. Постанова про визнання особи цивільним позивачем. Постанова про притягнення особи як цивільного відповідача.

Постанова про застосування або відмову в застосуванні заходів безпеки.

Постанова про допуск захисника до участі у кримінальній справі. Підстави для винесення постанови про усунення захисника від участі у кримінальній справі, її мотивування. Постанова про допуск адвоката до участі у справі як представника потерпілого.

3. Особливості процесуального оформлення слідчих дій

Загальні умови провадження слідчих дій.

Подання слідчого про проведення слідчих дій, які суттєво обмежують конституційні права та законні інтереси осіб. Судовий порядок отримання дозволу на проведення окремих слідчих дій.

Загальні вимоги до складання протоколу слідчої дії. Зміст протоколу слідчої дії.

Правила проведення і оформлення допиту та очної ставки. Процесуальні вимоги, що пред'являються до проведення і оформлення пред'явлення для впізнання, огляду, освідування, відтворення обстановки та обставин події.

Порядок оформлення і проведення обшуку та виїмки.

Процесуальний порядок оформлення накладення арешту на кореспонденцію і зняття інформації з каналів зв'язку. Протокол огляду, виїмки або затримання кореспонденції. Процесуальне оформлення дослідження інформації, знятої з каналів зв'язку.

Порядок призначення судової експертизи. Складання постанови про призначення експертизи. Забезпечення прав обвинуваченого при призначенні та проведенні експертизи. Процесуальне оформлення одержання зразків для експертного дослідження. Постанова про направлення обвинуваченого на стаціонарну судово-медичну або судово-психіатричну експертизу.

Структура та зміст висновку експерта.

4. Процесуальні вимоги до складання документів при притягненні особи як обвинуваченого

Підстави і порядок винесення постанови про притягнення як обвинуваченого. Зміст і форма постанови про притягнення як обвинуваченого. Постанова про притягнення як обвинуваченого в системі кримінально-процесуальних актів.

Особливості складання постанови про притягнення як обвинуваченого у разі відповідальності особи за вчинення декількох злочинів, що підпадають під ознаки різних статей Кримінального кодексу України.

Процесуальний порядок пред'явлення обвинувачення. Оголошення постанови про притягнення як обвинуваченого. Протокол про пред'явлення обвинувачення, роз'яснення його суті і вручення копії постанови.

Зміст і форма протоколу допиту обвинуваченого, процесуальні вимоги, що пред'являються до його оформлення.

Порядок оформлення доповнення або зміни обвинувачення.

Постанова про закриття кримінальної справи в частині пред'явленого обвинувачення.

Постанова про оголошення розшуку обвинуваченого.

5. Процесуальні документи, пов'язані з обранням запобіжних заходів та застосуванням інших заходів кримінально-процесуального примусу

Протокол затримання підозрюваного у вчиненні злочину. Повідомлення родичів про затримання підозрюваного. Постанова слідчого про затримання підозрюваного у вчиненні злочину. Протокол особистого обшуку підозрюваного, затриманого в порядку ст. 106 КПК України, й огляду речей, наявних при ньому. Постанова про звільнення підозрюваного, затриманого в порядку ст. 106 КПК України.

Постанова про обрання запобіжного заходу у вигляді підписки про невиїзд. Підписка про невиїзд.

Постанова про обрання застави як запобіжного заходу. Протокол про прийняття застави.

Подання про обрання запобіжного заходу у вигляді взяття під варту. Постанова судді про обрання запобіжного заходу у вигляді взяття під варту або про відмову в обранні запобіжного заходу у вигляді взяття під варту.

Подання про затримання особи та доставку її в суд для вирішення питання про обрання запобіжного заходу у вигляді взяття під варту. Постанова судді про затримання обвинуваченого та доставку її в суд для вирішення питання про обрання запобіжного заходу у вигляді взяття під варту.

Подання про продовження строків тримання під вартою.

Постанова про зміну запобіжного заходу.

Постанова про скасування запобіжного заходу.

Зобов'язання про явку обвинуваченого.

Постанова про накладення арешту на майно. Протокол накладення арешту на майно. Протокол про відсутність майна, на яке може бути накладено арешт. Постанова про привід обвинуваченого. Постанова про відсторонення обвинуваченого від посади.

6. Процесуальні правила оформлення зупинення і закінчення досудового розслідування

Процесуальні умови і порядок зупинення дізнання та досудового слідства. Зміст постанови про зупинення досудового слідства. Постанова про відновлення досудового слідства.

Форми закінчення досудового розслідування. Постанова про направлення справи для провадження досудового слідства. Порядок закриття кримінальної справи, зміст постанови про закриття кримінальної справи. Постанова про закриття кримінальної справи відносно неповнолітнього та направлення до суду для застосування примусових заходів виховного характеру. Постанова про направлення справи до суду для вирішення питання про звільнення обвинуваченого від кримінальної відповідальності.

Загальна характеристика, значення і структура обвинувального висновку. Особливості складання обвинувального висновку в багатоепізодних справах. Способи викладу доказів у обвинувальному висновку. Мова і стиль обвинувального висновку. Додатки до обвинувального висновку.

Постанова про направлення справи до суду для вирішення питання про застосування примусових заходів медичного характеру.

7. Інші процесуальні документи досудового провадження

Вимоги, які пред'являються до рішення про об'єднання (виділення) кримінальних справ та його місце в кримінально-процесуальній діяльності слідчого, прокурора, суду. Постанова про виділення справи в окреме провадження. Постанова про виділення матеріалів справи в окреме провадження. Постанова про об'єднання кримінальних справ.

Подання слідчого про усунення причин і умов, що сприяли вчиненню злочину.

Окремі доручення.

III. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДОКУМЕНТИ У СУДОВИХ СТАДІЯХ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

1. Процесуальні документи, які приймаються в стадії попереднього розгляду справи суддею

Постанова про призначення справи до судового розгляду.

Підстави винесення постанови про зупинення провадження у справі.

Постанова про повернення справи прокуророві. Постанова про направлення справи за підсудністю. Постанова про закриття справи. Постанова про повернення справи на додаткове розслідування. Порядок оскарження цих постанов.

Постанова судді про порушення кримінальної справи і призначення її до судового розгляду.

2. Порядок складання процесуальних документів суду (судді) у стадії судового розгляду

Постанова (ухвала) про закриття справи у зв'язку: з дійовим каяттям; з примиренням обвинуваченого, підсудного з потерпілим; із застосуванням до неповнолітнього примусових заходів виховного характеру; з передачею особи на поруки колективу підприємства, установи чи організації; із закінченням строків давності; з відмовою прокурора підтримувати державне обвинувачення.

Постанова (ухвала) про обсяг доказів, які будуть досліджуватися, і порядок їх дослідження. Окрема постанова (ухвала). Постанова (ухвала) про доручення провадження слідчої дії з метою перевірки і уточнення фактичних даних.

Поняття, значення і властивості вироку. Вимоги законності, обґрунтованості, вмотивованості, справедливості вироку. Преюдиціальність вироку. Співвідношення вироку, постанови про притягнення як обвинуваченого, обвинувального висновку, постанови про призначення справи до судового розгляду.

Постановлення вироку. Питання, що вирішуються судом

при постановленні вироку. Порядок наради суддів, забезпечення таємниці нарадчої кімнати. Особлива думка судді.

Види вироків. Підстави для постановлення обвинувального і виправдувального вироків. Зміст і форма вироку, порядок його складання. Питання, що підлягають вирішенню в резолютивній частині вироку. Проголошення вироку. Вручення копії вироку засудженому або виправданому. Питання, що вирішуються судом одночасно з постановленням вироку.

Протокол судового засідання. Зауваження до протоколу судового засідання. Постанова про відхилення (задоволення) зауважень на протокол судового засідання.

3. Процесуальні документи, які складаються при провадженні в суді апеляційної інстанції

Законодавчі вимоги до форми і змісту апеляційної скарги.

Структура і зміст ухвали апеляційної інстанції.

Постанова за апеляцією захисника про повернення кримінальної справи до суду першої інстанції для виконання вимог ч. 1 ст. 350, 352 КПК України.

Постанова за апеляцією засудженого про повернення кримінальної справи до суду першої інстанції для виконання вимог ст. 350, 352 КПК України. Постанова за апеляцією захисника про повернення кримінальної справи до суду першої інстанції для належного виконання вимог ст. 353 КПК України.

Ухвала про залишення апеляції засудженого без задоволення, а вироку – без змін. Постанова про повернення кримінальної справи до районного суду для виконання вимог ст. 88¹ КПК України. Ухвала про зміну вироку – виключення з його вступної та мотивувальної частин посилання на судимість. Ухвала про перенесення слухання справи. Ухвала про зміну вироку. Ухвала про відмову в задоволенні апеляції засудженого та внесення змін до вироку в порядку ст. 365 КПК України.

Ухвала про залишення апеляції прокурора без задоволення, а вироку – без змін.

Ухвала про задоволення апеляції прокурора.

Ухвала про зміну вироку в порядку п. 1 ч. 1 ст. 366 КПК України.

Обвинувальний вирок суду апеляційної інстанції.

Ухвала про залишення скарги засудженого без задоволення, а вироку – без змін.

Ухвала про перенесення розгляду кримінальної справи.

Ухвала про відмову у прийнятті апеляції до апеляційного розгляду.

Ухвала про поновлення строку апеляції.

Ухвала про скасування вироку і направлення справи на новий судовий розгляд.

4. Процесуальні документи, які складаються при перевірці вироків, постанов і ухвал у касаційному провадженні та за нововиявленими обставинами

Законодавчі вимоги до форми і змісту касаційних скарг.

Структура і зміст ухвали касаційної інстанції.

Ухвала про закриття касаційного провадження.

Постанова про відмову засудженому у витребуванні справи (в порядку ст.388 КПК України).

Ухвала про скасування ухвали апеляційного суду та направлення справи на новий апеляційний розгляд.

Постанова про відмову у витребуванні матеріалів щодо відмови в порушенні кримінальної справи.

Ухвала про зміну вироку в порядку ст. 396 КПК України.

Ухвала про часткову зміну вироку – пом'якшення покарання.

Ухвала про скасування вироку та направлення справи на нове розслідування.

Ухвала про відмову в задоволенні касаційної скарги прокурора.

Ухвала про відмову в задоволенні касаційної скарги засудженого.

Ухвала про скасування вироку та направлення справи на новий судовий розгляд.

Ухвала про допуск захисника.

Ухвала про задоволення касаційної скарги прокурора та зміну вироку в частині цивільного позову.

Ухвала про скасування постанови про відмову у звільненні від відбування покарання за хворобою та направлення справи на новий судовий розгляд.

Окрема ухвала про встановлені у справі факти порушень закону, допущених суддею.

Ухвала про залишення касаційної скарги засудженого без задоволення, а вироку апеляційного суду – без змін.

Постанова про відмову у витребуванні кримінальної справи у зв'язку з невиконанням вимог ст. 386 КПК України.

Постанова про відмову у витребуванні кримінальної справи у зв'язку з недотриманням вимог ст. 387 КПК України.

Ухвала про скасування вироку внаслідок невідповідності призначеного покарання тяжкості злочину та особі засудженого і направлення справи на новий судовий розгляд.

Ухвала про зміну вироку суду першої інстанції.

Заява про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами.

5. Процесуальні документи стадії виконання вироку, ухвали і постанови суду

Постанова про застосування умовно-дострокового звільнення від відбування покарання і заміну невідбутої частини покарання більш м'яким.

Постанова про звільнення від покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років.

Постанова про звільнення від покарання за хворобою.

Постанова про звільнення від покарання з випробуванням після закінчення іспитового строку.

Постанова про скасування звільнення від відбування покарання з випробуванням.

Постанова про скасування звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років.

3. СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Вапнярчук В.В. Зразки кримінально-процесуальних документів: досудове провадження / В.В. Вапнярчук; за ред. Ю.М. Грошевого. – Х.: [б.в.], – 2006. – 464 с.

Горбачов О.В. Процесуальні документи у кримінальному процесі / О.В. Горбачов, В.М. Хотенець. – Х.: [б.в.], 1994.

Грошевой Ю.М. Освобождение от уголовной ответственности в стадии судебного разбирательства / Ю.М. Грошевой. – Х.: Юрид. ин-т, 1979. – 82 с.

Грошевий Ю.М. Правові властивості вироку – акта правосуддя: навч. посіб. / Ю.М. Грошевий. – Х.: Укр. юрид акад., 1994. – 46 с.

Грошевой Ю.М. Сущность судебных решений в советском уголовном процессе / Ю.М. Грошевой. – Х.: Вища шк., 1979. – 144 с.

Каткова Т.В. Закінчення досудового слідства та складання обвинувального висновку у кримінальній справі: навч. посіб. / Т.В. Каткова, А.Г. Каткова. – Х.: Рубікон, 2002. – 96 с.

Крысин Л.П. Обвинительное заключение: язык и стиль: практ. пособие / Л.П. Крысин, В.Ф. Статкус. – М.: Книж. находка, 2002. – 125 с.

Кучинська О.П. Кримінально-процесуальні документи. Досудове та судове провадження / О.П. Кучинська. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 406 с.

Лупинская П.А. Решения в уголовном судопроизводстве: теория, законодательство и практика / П.А. Лупинская. – М.: Юристь, 2006. – 174 с.

Михайленко О.Р. Складання процесуальних актів з кримінальних справ (теорія, методика, зразки документів): навч. посіб. / О.Р. Михайленко. – К.: Укр.-фінанс. ін-т менеджменту та бізнесу, 1992. – 216 с.

Михайленко О.Р. Складання процесуальних актів у кримінальних справах: навч. посіб. / О.Р. Михайленко. – 2-ге вид., доповн. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 256 с.

Статкус В.Ф. Предъявление обвинения и составление обвинительного заключения: практ. пособие / В.Ф. Статкус. – М.: Книж. находка, 2002. – 160 с.

Зразки бланків процесуальних та інших документів у кримінальній справі: практ. посіб. / В.Ф. Шевченко, А.А. Осауленко, О.А. Романець та ін. – К.: ГСУМВС України, 2002. – 175 с.

Навчальне видання

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“СКЛАДАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ
ДОКУМЕНТІВ З КРИМІНАЛЬНИХ
СПРАВ”

У к л а д а ч ТУМАНЯНЦ Ануш Робертівна

Відповідальна за випуск *О.В. Капліна*

Редактор *В.В. Арнаутова*

Комп'ютерна верстка *А.В. Старжинської*

План 2010, поз. 56

Підп. до друку 28.12.2011. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.

Друк: ризограф. Умовн. друк. арк. 0,93. Облік.-вид. арк. 0,49. Вид. № 2.

Тираж прим. Зам. № 4206. Ціна договірна.

Редакційно-видавничий відділ
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.

Друкарня
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.